

**Două decenii de prezență în NATO și de angajare militară în Afganistan.
Lecții învățate și experiențe acumulate
(Two decades of OTAN presence and military engagement in Afghanistan.
Lesson learned and experiences gained)**

Ciprian MARIN

In the last two decades, Romania contributed to the international effort in the Afghanistan theatre of operations with military personnel, deployed ensure a proper security environment, the reconstruction process, to train and mentor the Afghan National Security Forces. Doctrines, tactics, techniques and procedures were adapted to counter the insurgency, asymmetrical or non-conventional threats and to increase interoperability with the Coalition forces in the fields of Intelligence, Operations, Communications, Civil-Military relationship, Special Operations Forces etc. at tactical, operational, and strategic level. The strategic airlift capabilities and arrangements were improved, as well as the logistical and financial planning, required to deploy and sustain the forces at such long distances. The Romanian Armed Forces were consistently supported by the US Armed Forces, with essential mission capabilities and logistical support. The almost two decades of experience in Afghanistan helped the Romanian Armed Forces in many ways. We developed our professional skills, technical capabilities, and diplomatic abilities. We deployed and sustained military units in harsh environment, under high-risk conditions, and we became better.

Key words: *military engagement, Romanian Army, theater of operation*

Misiunile Armatei României în teatrul de operații din Afganistan au fost o continuare a acțiunilor la care țara noastră a luat parte încadrul Parteneriatului pentru Pace, contribuind la aderarea României, în anul 2004, ca membru al Alianței Nord-Atlantice. Misiunea din Afganistan a constituit efortul principal susținut de România într-un teatru de operații. La momentul de vârf al participării noastre, am avut dislocați aproape 1.900 de militari, petimpul unei rotații de șase luni.

România s-a alăturat acestui efort internațional începând cu luna iunie a anului 2002. Încă de la început, țara noastră a contribuit cu unități de nivel batalion (cu cca. 400 militari), acționând cu precădere în zona Bazei Aeroportului Internațional Kandahar, cu scopul de a asigura un mediu de securitate propice acțiunii forțelor Coaliției, pentru a crea condițiile necesare derulării procesului de reconstrucție și pentru a sprijini forțele naționale de securitate afgane.

Mai târziu, începând cu luna august 2006 și până în anul 2014, militarii români au făcut parte din *Forța Internațională pentru Asistență și Securitate* (ISAF). În cadrul acesteia, au acționat în provincia Zabul, în sud-estul Afganistanului, și au îndeplinit funcții de conducere și de execuție la diferite niveluri ierarhice, inclusiv la comandamentul din Kabul.

În afara unităților militare de nivel batalion, militarii români au făcut parte din echipe de instruire și mentorizare a forțelor de securitate afgane (ANSF): *Embedded Training Teams*, *ANA Training* sau *Operational Mentoring and Liaison Teams* – OMLT), iar specialiști din cadrul Forțelor Aeriene Române au asigurat rotații la conducerea și la coordonarea traficului aerian din Aeroportul internațional Kabul.

Din 2015, misiunea ISAF s-a transformat în *Resolute Support*, o misiune non-combat care a vizat ca domenii prioritare: instruirea, consilierea și asistența forțelor afgane de securitate, România fiind unul dintre cei mai importanți contributory, cu peste 600 de militari dislocați. Ultimul contingent românesc a fost repatriat din Afganistan pe data de 27 iunie 2021. La finalul misiunii, au fost repatriați în siguranță 615 militari.

Participarea Armatei României la misiuni și operații în afara teritoriului statului român, inclusiv în Afganistan, a avut la bază un nivel de ambiție și un set clar de priorități, corelate cu interesele naționale, aprobate la nivel politic și asumate la nivel militar.

Beneficiile participării la operațiile din Teatrul de operații Afganistan pot fi privite atât din perspectivă operațională/militară, cât și prin prisma contribuției la consolidarea profilului de țară al României în cadrul Alianței. Dincolo de cifre și de descrierea sintetică a acțiunilor întreprinse, aceste operații au trăsături specifice. Ele deschid noi experiențe de viață și dimensiuni profesionale, culturale, psihologice aparte.

Învățămintele rezultate din participarea la această operație sunt numeroase, ample și profunde. Ele au contribuit la adaptarea din punct de vedere conceptual și acțional nu numai a structurilor participante, ci și a întregii armate. În total, au participat aproximativ 32.000¹ de militari români în cadrul operațiilor *Enduring Freedom*, ISAF și *Resolute Support* în Afganistan.

Cadrul doctrinar, instruirea și dotarea necesare dislocării și susținerii unor forțe militare la distanță mare de țară, care să fi interoperabile cu cele ale partenerilor de coaliție, pentru a putea acționa în comun, în spații geografice care necesită abordări specifice, au avut un impact major și au dinamizat procesul de modernizare a Armatei României.

Pe timpul participării la operațiile din TO Afganistan au fost modificate și adoptate doctrinar noi tipuri de operații și misiuni: operații de stabilitate, reconstrucție, contra-insurgență, combatere a dispozitivelor explozive improvizate (DEI), consiliere, dezvoltarea relațiilor civili-militari (CIMIC), fiind influențat semnificativ modul nostru de acțiune la nivel tactic, operativ dar și strategic. Lecțiile învățate se regăsesc în toate domeniile funcționale specifice unui stat major: informații (INF), operații (OPS), logistic (LOG), comunicații și informatică (CIS) etc., atât pentru personalul de stat major, cât și pentru subunitățile de manevră și de sprijin.

Dincolo de procesul de restructurare și reorganizare a sistemului militar, la fel de relevantă a fost modelarea unei noi generații de militari, care a dobândit experiența acțiunii în mediu ostil, în care competența și leadershipul pot face diferența dintre viață și moarte. Experiența lucrului în mediu multinațional, executarea misiunilor și a sarcinilor într-un teatru de operații real, nu simulat, au sprijinit formarea unor noi competențe, am elaborat și validat cerințe și proceduri de interoperabilitate. Au fost create capacități de nișă, precum cele din domeniul informațiilor, forțelor pentru operații speciale, operațiilor psihologice, cooperarea dintre civili și militari.

Elementele care au determinat „trecerea noastră la un alt nivel”, evoluția noastră, au fost interacțiunea și cooperarea cu actori importanți, organizații guvernamentale și neguvernamentale, administrația publică locală și populația afgană. Am învățat importanța pe care trebuie să o acordăm cunoașterii mediului cultural, a aspectelor religioase și sociale, având în vedere faptul că aceste misiuni aduc laolaltă militari și civili care nu aparțin aceluiași națiuni, care au obiceiuri, tradiții și religii diferite. Militarii și civilii nu mai operează în sfere distincte, întrucât acestea se întrepătrund.

Împreună cu partenerii de coaliție, am adaptat tacticile, tehnicile și procedurile în raport cu modul de acțiune a inamicului, din cel clasic în cel asimetric neconvențional (COIN). Conceptele de contra-insurgență și de combatere a DEI sunt unele dintre cele mai bune exemple în acest sens, la nivel național fiind implementate prin doctrine specifice.

Forțele Armatei României și nivelul de pregătire au evoluat treptat, ele îndeplinind misiuni de importanță și complexitate mai mari, cu grad de risc foarte ridicat. De la asigurarea pazei bazelor de operare și de la executarea de patrulare, acestea au trecut la asumarea responsabilității unei zone de operații și la conducerea aeroportului din Kabul.

¹ Cf. <https://misiuni.mapn.ro/blog/articles/view/52>, accesat la 20 februarie 2022.

Am adaptat tacticile și procedurile astfel încât să ne asigurăm că forțele combatante sunt capabile să lupte indiferent de condițiile meteo și geografice, cu puterea de foc necesară pentru îndeplinirea misiunii primite. Pe timpul oricărei operații este necesară susținerea logistică a forțelor. Atunci când operațiile se desfășoară la mii de kilometri depărtare, sistemul de planificare logistică și financiară se modifică. Prin urmare, capacitățile și aranjamentele de transport aerian strategic s-au adaptat și s-au îmbunătățit.

De asemenea, pentru protecția personalului, ca urmare a lecțiilor învățate, s-au modificat cerințele operaționale privind nivelul de protecție al vehiculelor blindate sau blindate ușor, precum și pentru alte categorii de echipamente.

Este important de menționat faptul că sprijinul SUA, care a constat în asigurarea de capacități esențiale pentru executarea misiunilor și în sprijin logistic, a fost esențial. Misiunile ne-au pregătit pentru integrarea în Alianță, au facilitat evoluția noastră ulterioară, ne-au ajutat să înțelegem și să răspundem la noi provocări.

Costurile uneori au fost mari. Participarea la misiunea în Afganistan a reprezentat nu numai o școală de viață ci și de... eroi. 27 de camarazi s-au alăturat armatei din cer, iar peste 200 au fost răniți.

Cei 20 de ani de prezență în Afganistan au avut o influență profundă asupra noastră. Dincolo de faptul că ne-au ajutat să ne dezvoltăm profesional, să dezvoltăm capacități logistice de dislocare și susținere a personalului și tehnicii în medii austere, în condiții de risc, aceste misiuni au presupus abilități de comunicare pentru integrarea acțiunilor personalului militar român cu cel al altor armate și pentru interacțiunea personalului militar cu populația, cu administrația națională sau cu diferite organizații internaționale. Diplomația nu mai reprezintă doar o calitate pentru militari, ci o necesitate. Suntem onorați că am contribuit prin efortul nostru la cel național de promovare a imaginii României. Experiențele acumulate au dezvoltat valențe noi și au deschis noi perspective. Am devenit, spunem noi, mai buni, mai competenți și mai eficienți.